

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

مہارت آموزی

پایہ اول

جلد ۲

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

نام کتاب:
پدیدآورنده:
مدیریت برنامه‌ریزی و تألیف:
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مهارت آموزی پایه اول (جلد ۲) - کد ۴۱۳۶۲
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توانبخشی
محسن غفوریان و منیره عزیزی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
منیره عزیزی، پری گلایی و معصومه واحد مطلق (اعضای گروه تألیف)

مدیریت آماده‌سازی هنری:
شناسه افزوده آماده‌سازی:

اداره چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری)، محمدعباسی (طراح گرافیک)، زهرا بیگدلو (تصویرگر)، محمد عباسی (صفحه‌آرا و طراح جلد)

نشانی سازمان:

تهران: خیابان انقلاب خیابان برادران شهید مظفر - شماره ۶۶
تلفن: ۴۵۵-۶۶۹۷۰، دورنگار: ۷۷۸-۶۶۹۷۰، کدپستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴

ناشر:

شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبدلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۷، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵

چاپخانه:

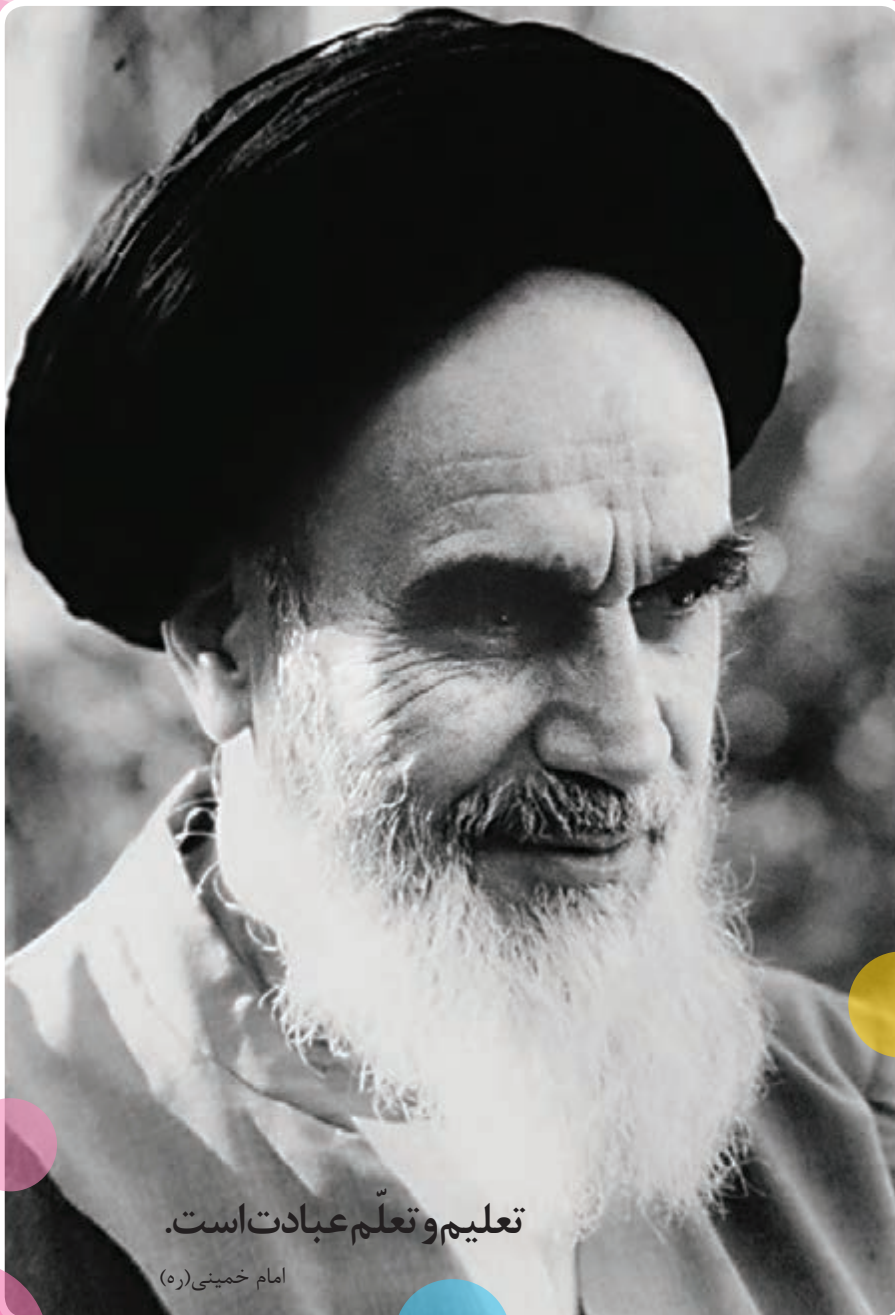
شرکت افست «سهامی عام» (WWW.Offset.ir)
چاپ دوم ۱۴۰۴

سال انتشار و نوبت چاپ:

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۳۲۹۰-۴ - ISBN 978-964-05-3290-4

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

تعلیم و تعلّم عبادت است.

امام خمینی (ره)

باسمه تعالی

"وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعاً" (سوره مائده آیه ۳۲)

فرآیند تولید برنامه ی درسی مجموعه فعالیت های نظام مند و طرح ریزی شده ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم و هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی ساماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرآیند برنامه ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت های دانش افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصتهای مناسب

برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه جانبه نگری و توجه به هویت ویژه متربیان با نیازهای خاص، زمینه ساز دست یابی دانش آموزان به کسب شایستگی های لازم توانمندی ها، مهارت ها می باشد. امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش استثنایی و گروه های تالیف کتابهای درسی می باشد، شایسته است از تلاش و مساعی تمامی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده سازی ما را یاری داده اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب نظران درخواست می نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

معاون وزیر و رییس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با معلمان عزیز

والدین گرامی

خداوند متعال را سپاس می گوئیم که به لطف او توانستیم کتاب مهارت آموزی ویژه دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم را تولید و به شما تقدیم کنیم. این کتاب بر اساس نیاز کودکان طیف اتیسم و جهت افزایش مهارت های خودیاری، ارتباطی و تعاملی و بر اساس حمایت بصری از این گروه دانش آموزان تدوین گردیده است.

این برنامه سعی می کند زمینه های تربیت فردی و اجتماعی کودکان و دانش آموزان را در بستر عناصر و عرصه های برنامه درسی ملی انطباقی دانش آموزان با نیازهای ویژه مبتنی با رویکرد استقلال و خوداتکایی فراهم آورد. در این کتاب ابتدا از خود دانش آموز شروع می شود و سپس ارتباط با والدین و سایر افراد مطرح می شود. رویکرد اصلی کتاب بر اساس آموزش مهارت های خودیاری، ارتباطی، تعاملی و اجتماعی براساس حمایت های بصری است. منطق این روش بر اساس این اصل بنا نهاده شده است که افراد دارای اتیسم بر اساس مدل های بصری بهتر می توانند یاد بگیرند.

هدف غایی از آموزش این گروه از دانش آموزان بازگشت به اجتماع و توانایی زندگی در میان جمع است. افراد یک اجتماع بر اساس نوع رفتار و شیوه های مورد استفاده برای حل مشکلاتشان مورد قضاوت قرار می گیرند. در مورد افراد دارای اتیسم نیز، آموزش نحوه بیان خود، پوشش و انجام تعامل با دیگران امری ضروری است که بطور طبیعی اتفاق نمی افتد و نیازمند آموزش های مشخص و گاه طولانی مدت است

یکی از مهم ترین وظایف آموزش و پرورش کمک به جامعه پذیری است. هدف اصلی تدریس درس مهارت آموزی این است که افراد، علاوه بر کسب مهارت های ارتباطی و اجتماعی از نظر اجتماعی در شرایط مطلوبی موفق به برقراری ارتباط با دیگر افراد جامعه گردند و بتوانند رفتار خود را با الگوهای رفتاری و ارزش های متداول و مورد احترام جامعه وفق دهند.

برای آموزش بهتر این کتاب موارد زیر را رعایت کنید:

۱- تفاوت های فردی دانش آموزان را در نظر بگیرید. اگر دانش آموزی به روش های بصری علاقه مند نیست از سایر روش ها و با توجه به ویژگی فردی دانش آموز سر فصل ها را آموزش دهید.

۲- در تدوین این کتاب، حفظ مطالب و بازگویی طوطی وار آن، هدف نیست، بلکه دانش آموزان باید ارزش ها، هنجارها و مهارت های اجتماعی را یاد بگیرند تا قادر باشند همیشه به آن عمل کنند و رفتار اجتماعی خود را با توجه به آن شکل دهند.

۳- جاهای خالی پیش بینی شده در کتاب را با توجه به علائق و نیازهای فردی هر دانش آموز تکمیل نمایید.

۴- پس از یادگیری مهارت توسط دانش آموز بر اساس محتوای کتاب، دانش آموز در آن موقعیت قرار داده شود تا به صورت واقعی مهارت را تمرین کند.

۵- برای ارائه درس رو در روی دانش آموز بنشینید و یکبار درس را با صدای بلند بخوانید و برای تاکید به تصاویر اشاره کنید و سپس درس را بخوانید.

۶- زمان کافی را برای هر مرحله منظور کنید. پس از خواندن هر خط توقف کوتاهی داشته باشید. منتظر باشید و قبل از ورود به مرحله بعد واکنش دانش آموز را ببینید.

۷- اغلب کودکان اتیسم در کاربرد ضمیرها مشکل دارند. ما کلمه ((من)) را در سراسر کتب خیلی زیاد به کار برده ایم و بر همین اساس بر بیان آن تاکید بسیار داشته باشید.

۸- اگر استفاده از ضمیر مانع درک درس برای دانش آموز می گردد اسم خود دانش آموز یا تصویر او را به جای کلمه من استفاده گردد.

۹- مطمئن گردید که کلمات کتاب برای دانش آموز آشنا و مفهوم است. اگر مفاهیم یا تصاویری برای دانش آموز گیج کننده بود می توانید با یک کاغذ سفید بقیه درس را بپوشانید و سپس آن را خط به خط برای دانش آموز بخوانید.

۱۰- کلمات و جملات را با سطح فهم و درک دانش آموز انطباق دهید.

۱۱- در صورت لزوم برای کوتاهی جملات برخی کلمات و تصاویر را حذف کنید.

۱۲- اطمینان بیاورد که رفتار آموخته شده اجتماعی به موقعیت های مختلف قابل انتقال است. پیش از قراردادن دانش آموز در موقعیت های واقعی مربوط به شرایط اجتماعی باید از یادگیری مهارت های اجتماعی اطمینان حاصل شود.

۱۳- برای ارزشیابی از روی صفحات کپی بگیرید و سپس آن را با قیچی جدا نموده و از دانش آموز بخواهید که مراحل را به ترتیب چیده و سپس به صورت عملی انجام دهد.

۱۴- مشارکت خانواده ها را جلب کنید. مهارت های زندگی باید در محیط خانواده گسترش و پرورش یابند. لذا توجه خانواده ها در این زمینه ضروری است و شایسته است جلسات مداوم با آن ها برگزار شود و موارد لازم که در کتاب درج شده است در اختیار آن ها قرار گیرد.

امید است شما معلمان عزیز با به کارگیری روش های مناسب ملزومات حضور هر چه بهتر دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم را در جامعه فراهم نمایید.

۱۵- درس هایی که با عنوان (من این کار را نمی کنم)، اگر این رفتار در دانش آموز مشاهده نمی شود، آن درس برای دانش آموز مذکور حذف گردد.

۱۶- بعضی از مهارت های خودیاری مانند (دستشویی رفتن، حمام کردن و...) امکان استفاده از تصویر و عکس در کتاب وجود ندارد، لذا معلمین گرامی این بخش از آموزش رو به صورت شماتیک طراحی نمایید و رفتار مورد نظر را به دانش آموز آموزش دهید. در ضمن این تصاویر در اختیار خانواده نیز قرار داده شود تا در راستای تکمیل آموزش مهارت های مذکور به فرزندشان از آن استفاده نمایند.

فهرست

فصل اول : بهداشت و سلامت ۱

خوردن ۲

توالت رفتن (۱) ۳

توالت رفتن (۲) ۴

لباس پوشیدن ۵

شستن دست ها ۶

مسواک زدن ۷

فصل دوم : تعامل و ارتباط ۸

اجازه گرفتن ۹

من کسی را اذیت نمی کنم (۱) ۱۰

من کسی را اذیت نمی کنم (۲) ۱۱

((نه)) گفتن ۱۲

این کار را نکن (۱) ۱۳

این کار را نکن (۲) ۱۴

۱۵.....	فصل سوم: مدیریت رفتار
۱۶.....	گوش کردن به معلم
۱۷.....	درک احساسات (۱) شادی
۱۸.....	درک احساسات (۲) ناراحتی
۱۹.....	درک احساسات (۳) عصبانیت
۲۰.....	ممنوعیت
۲۱.....	لباس مدرسه

فصل اول

بهداشت و سلامت

من

ساندویچ خودم را باز می‌کنم.

من

ساندویچ خودم را گاز می‌زنم.

من

ساندویچ خودم را خوب می‌جوم.

● توالت رفتن (۱)

من دستشویی دارم.

من به معلّم می گویم.

من به توالت می روم.

من شلوارم را پایین می کشم.

من در توالت دستشویی می کنم

من شلوارم را بالا می کشم.

● لباس پوشیدن

من

خودم شلوارم را می پوشم.

من

خودم پیراهنم را می پوشم.

من

خودم جورابم را می پوشم.

● شستن دست‌ها

بعد غذا می‌خورم.

اول دستم را می‌شویم

بعد از غذا خوردن دست‌هایم را می‌شویم.

بعد از توالت رفتن دست‌هایم را می‌شویم.

مسواک زدن

من

مسواک می زنم.

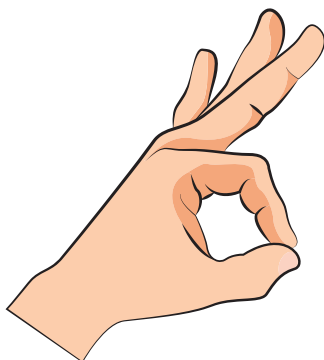
اول مسواک می زنم

بعد می خوابم.

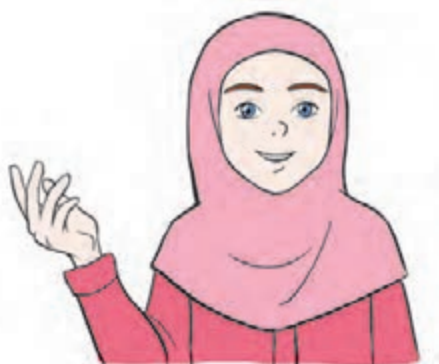
دندان تمیز

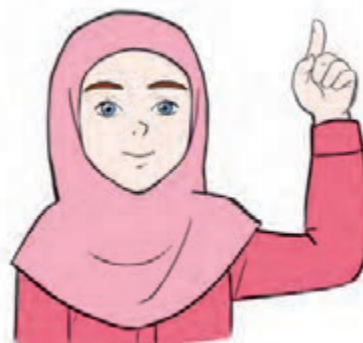
خوبه

فصل دوم

تعامل و ارتباط

بعد حرف می زنم.

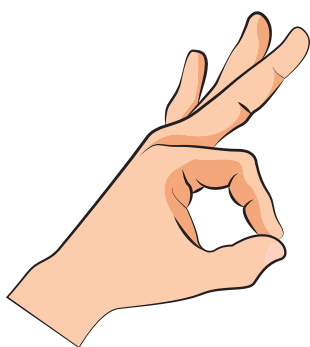
اول اجازه می گیرم

بعد بیرون می روم.

اول اجازه می گیرم

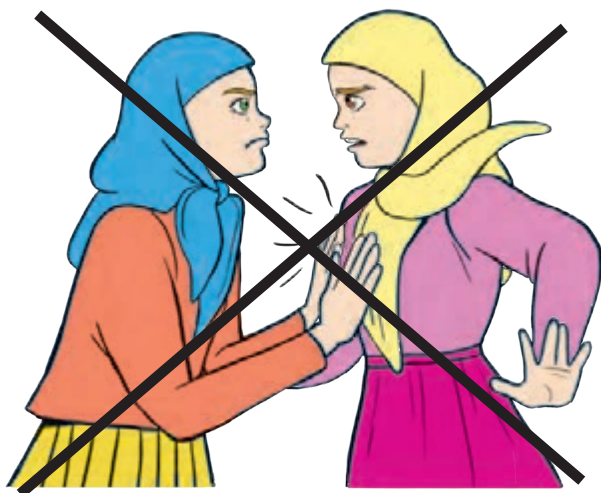

خوب است.

اجازه گرفتن

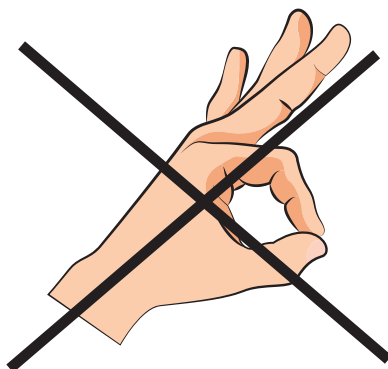
● من کسی را اذیت نمی‌کنم (۱)

من کسی را هل نمی‌دهم.

ممکن است بیفتد.

این کار خوبی نیست.

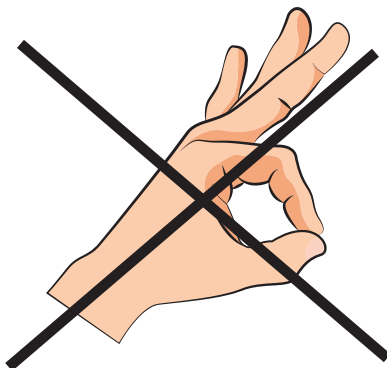
● من کسی را اذیت نمی‌کنم (۲)

من موی کسی را نمی‌کشم.

دردش می‌آید.

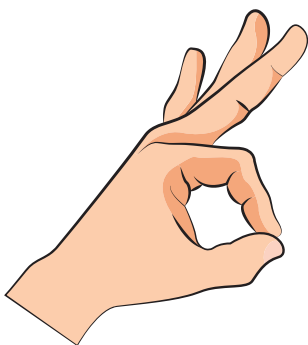
این کار خوبی نیست.

کسی به بدنم دست می زند می گویم: "نه"، "نکن"

کسی به وسایلم دست می زند می گویم: "نه"، "نکن"

خوب است.

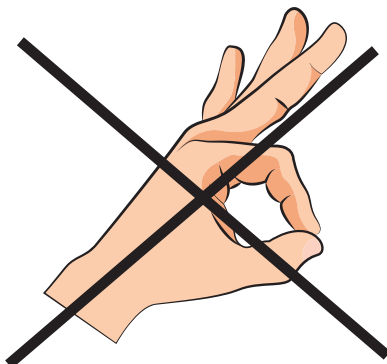
"نه" گفتن

من دست توی بینی ام نمی کنم.

دستم کثیف می شود.

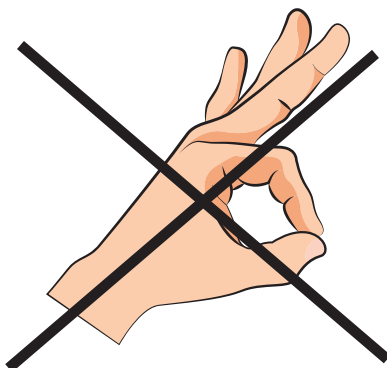
این کار خوبی نیست.

من دست توی شلوارم نمی کنم.

دستم کثیف می شود.

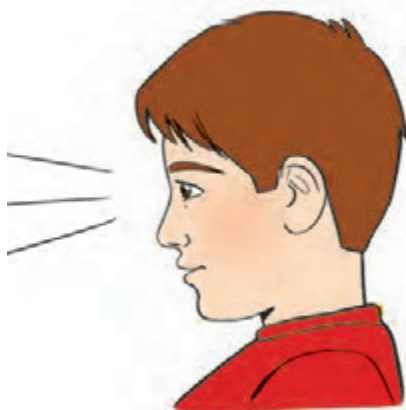
این کار خوبی نیست.

فصل سوم

مدیریت رفتار

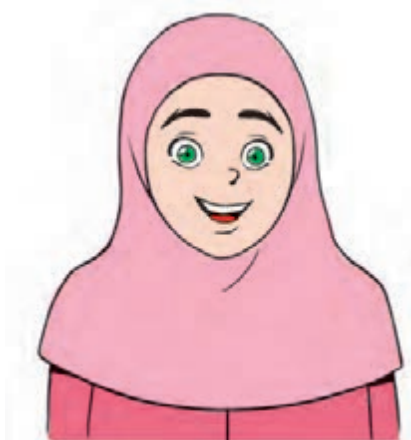
وقتی معلم حرف می زند

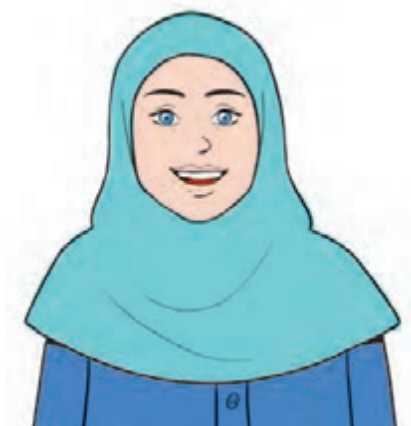
من به معلم نگاه می کنم.

من به معلم گوش می دهم.

وقتی من خوش حال هستم

معلم خوش حال می شود

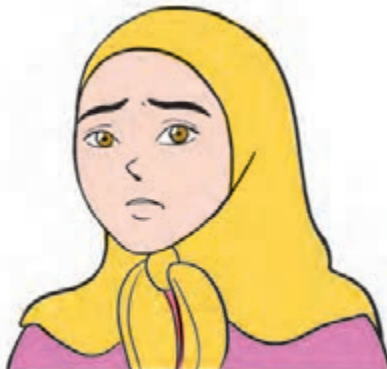
مادر خوش حال می شود

وقتی من ناراحت هستم

معلم ناراحت می شود

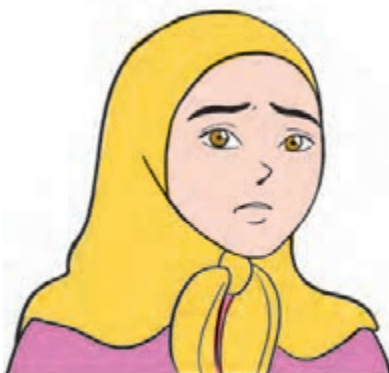
مادر ناراحت می شود

وقتی من عصبانی هستم

معلم عصبانی می شود

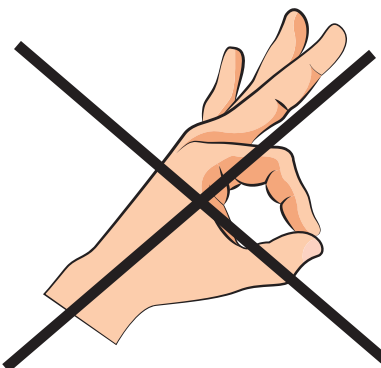
مادر عصبانی می شود

من خودم را گاز نمی‌گیرم.

من وسایل را خراب نمی‌کنم.

این کار خوبی نیست.

این لباسِ خانه است

این لباسِ مدرسه است.

من در مدرسه لباسِ مدرسه می‌پوشم.

